

Bevz V. Potential energy savings industry.

The article discusses the development of energy-saving potential, the level of its use that assessment in industrial plants.

Key words: energy saving, energy saving potential, fuel and energy resources.

Біла І. С.

Національний педагогічний університет

імені М. П. Драгоманова

Швед Т. В.

Національний університет харчових технологій

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОГО ПІДПРИЄМНИЦЬКОГО СЕКТОРУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

У статті досліджуються особливості розвитку підприємницького сектору в Україні враховуючи сучасні умови глобалізації. Автори вважають, що останні створюють низку як перспектив, так і загроз для подальшого функціонування вітчизняних підприємств.

Ключові слова: розвиток, підприємницький сектор, перспективи, глобалізація.

Сучасні тенденції розвитку глобалізаційного світу переконливо доводять необхідність серйозного осмислення проблем генезису та розвитку національних економік. Проблематика глобалізації в сучасних умовах є однією із найпоширеніших напрямів дослідження, оскільки є, з одного боку, умовою функціонування суб'єктів господарювання, а, з іншого боку, визначає рівень конкурентоспроможності їх діяльності.

Означені проблеми відобразилися у працях українських та російських вчених О. Білоруса, В. Гейця, М. Долішнього, В. Ключко, П. Круша, Д. Лук'яненка, В. Медведєва, Ю. Пахомова та інших, що присвячені аналізу процесів глобалізації, яка на їх думку, виступає проявом сучасної постіндустріальної стадії розвитку суспільства. Напрями дослідження більшості науковців охоплюють, переважно, макроекономічний рівень та присвячені аналізу впливу глобалізації на соціально-економічні процеси вітчизняної економіки. Питання управління підприємництвом в умовах глобалізації знайшли своє відображення у працях П. Круша, С. Поважного, С. Сардака, Ф. Хміля та інших.

Однак проблеми становлення та розвитку підприємницького сектору у глобалізаційних умовах потребують подальших досліджень. Ці питання набувають особливої актуальності та мають наукову цінність у зв'язку із необхідністю оптимізації впливів глобалізації на ефективність національної економіки.

Мета статті. Усе вищезазначене обумовило мету даної статті – визначити особливості розвитку вітчизняного підприємницького сектору в умовах глобалізації.

Процес формування підприємницького сектору в Україні здійснювався без поступового первісного нагромадження капіталу, тривалого розвитку підприємницьких навичок, за відсутності виваженості у прийнятті рішень, формування традицій і культури підприємництва. Аналіз становлення підприємницького сектору в

умовах трансформаційної економіки України в цілому показує, що мале підприємництво не досягло очікуваного розвитку в Україні. Не дивлячись на тенденцію кількісного зростання суб'єктів малого підприємництва, яка останнім часом, як відомо, уповільнилась, реальна частка обсягів продукції малих підприємств у загальному обсязі продукції в країні характеризується спадною тенденцією. Щодо великого бізнесу, представленого корпоративним сектором економіки, то він хоча і сформований, однак, тісно переплітаючись з приватними інтересами незначної частини населення країни, переважно спрямований на глибоку інтеграцію великого капіталу в процеси прийняття політичних рішень на шкоду досягненню власної конкурентоспроможності.

Особливостями становлення підприємницького сектору в Україні стали:

– обумовленість неефективними процесами приватизації та роздержавлення, які призвели до зниження ефективності виробництва та механічного неконтрольованого розвитку підприємницького сектору;

– відсутність концепції державного регулювання підприємницької діяльності, яка враховувала інтереси суспільства, а не окремих олігархічних груп, що в підсумку призводило до формального регулювання підприємницької діяльності;

– розвиток підприємництва без адекватних ринкових інститутів в умовах адміністративних обмежень, що уповільнило встановлення ефективної взаємодії між цими суб'єктами, викривило їх взаємовідносини через відсутність стимулів до відродження національного виробництва, поширення тіньового сектору і значну корумпованість адміністративно-бюрократичного апарату;

– надмірний вплив політичної складової економічного реформування, що призводило до непослідовності та неефективності прийнятих рішень, і негативно позначалося на формуванні великого бізнесу.

Вітчизняний підприємницький сектор в умовах інверсійності та деформованості ринкових відносин має значні потреби у здійсненні реструктуризації економіки, створенні ефективного конкурентного середовища, активізації інноваційних процесів, підвищенні інвестиційної спрямованості економіки та забезпеченні довгострокового соціально-економічного зростання. Усе вищезазначене може бути наслідком посилення інтернаціоналізації національної економіки на основі глобалізації. Однак, слід враховувати, що остання є не тільки об'єктивним явищем, але й “насилницьким” процесом, який несе в собі ряд загроз для підприємств менш розвинених країн світу, до яких відноситься і Україна.

Так, з одного боку, глобалізація створює численні вигоди для національної економіки та її суб'єктів, серед яких можна назвати: стимулювання вільного руху капіталів, посилення свободи підприємництва, прискорення економічного зростання, збільшення розміру інвестицій, посилення інноваційної складової економіки за рахунок трансферу технологій, збільшення стимулів ефективного використання ресурсів тощо. З іншого боку, глобалізація створює нові загрози і ризики, а саме: загрози для економічної безпеки та посилення експансії економічно розвинених країн світу, підвищення нестабільності функціонування національної економіки із врахуванням залежності від світових криз тощо.

Не викликає сумніву, що глобальна економіка визначає принципово нові умови

функціонування та розвитку країн, що охоплюють економічні, політичні, соціокультурні, екологічні, демографічні зв'язки [10, с. 3]; проявляється у втраті господарської незалежності країни.

Умовами участі вітчизняних господарюючих суб'єктів у світовому глобалізаційному економічному просторі є наступні:

– значний рівень корумпованості органів державної влади, тінізація та криміналізація суспільства;

– негнучкість зовнішньоекономічної політики країни;

– нестабільність, нечіткість внутрішньої економічної політики;

– значна відсталість від провідних країн світу в сфері інформатизації та розвитку інформаційних технологій;

– відсутність розбудованої фінансової, технічної та виробничої інфраструктури;

– низька купівельна спроможність населення, і, як наслідок, обмеженість національного ринку тощо [12].

Глобалізаційні процеси створюють необхідність осмислення та визначення їх наслідків для функціонування підприємництва. Отже, основними особливостями розвитку вітчизняного підприємницького сектору в умовах глобалізації є:

1. *Слабкість інвестиційно-інноваційна складової розвитку вітчизняних підприємств, що створює додаткові загрози в умовах глобалізації.* Загальновідомо, що іноземний капітал значною мірою здатний забезпечити економічне зростання як розвинених країн, нових індустріальних держав, так і країн із трансформаційною економікою, в разі забезпечення розвитку наукомістких галузей та підвищенні інноваційного потенціалу господарюючих суб'єктів.

В сучасній світовій практиці розміри іноземного інвестування визначають міжнародний статус країни, рівень інтернаціоналізації її економіки. Більшість вітчизняних науковців та політиків вбачають в іноземному інвестуванні значні можливості та стимули забезпечення інноваційного типу розвитку вітчизняної економіки.

Однак, за офіційними статистичними даними, обсяг прямих іноземних інвестицій у вітчизняну економіку є незначним. У січні-вересні 2011 р. в економіку України іноземними інвесторами вкладено 4742,1 млн. дол. США прямих інвестицій (акціонерний капітал). Загальний обсяг прямих іноземних інвестицій, вкладених в економіку України з початку інвестування, на 1 жовтня 2011 р. склав 48466,2 млн. дол. США, що на 8,2% більше обсягів інвестицій на початок 2011 р. та в розрахунку на одну особу становив 1060,8 дол. США. Інвестиції надійшли із 128 країн світу. Частка країн ЄС в загальному обсязі інвестицій склала 80,0%, країн СНД – 8,0%, інших країн світу – 12,0%. До десятки основних країн-інвесторів, на які припадає 83% загального обсягу прямих інвестицій, входять: Кіпр, Німеччина, Нідерланди, Австрія, Російська Федерація, Велика Британія, Франція, Швеція, Віргінські Острови та США. Привабливими сферами інвестування для іноземних інвесторів стали підприємства, що здійснюють фінансову діяльність (33,4% загального обсягу прямих інвестицій), промисловості (31,0%), операції з нерухомим майном, оренда, інжиніринг та надання послуг підприємцям (11,0%), торгівля, ремонт автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку (10,4%) та ін. Варто зазначити, що в сфері

промисловості інвестиції здійснюються у переробну та добувну галузі. Серед галузей переробної промисловості переважають металургійне виробництво та виробництво готових металевих виробів, виробництво харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів, хімічна та нафтохімічна промисловість, машинобудування, виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції [4].

Не можна не зазначити, що такі статистичні дані засвідчують про закріплення статусу України на міжнародних ринках як сировинного придатку розвинених країн світу. [14, с. 171]. Вважаємо, що підвищення інноваційно-інвестиційної складової розвитку підприємницького сектору в Україні лежить в площині усвідомлення необхідності використання внутрішніх інвестиційних резервів з метою подолання глобалізаційних загроз розвитку національної економіки.

Важливим аспектом в цьому розумінні є активізація інвестиційних процесів, що відбуваються в підприємницькому секторі, за допомогою залучених у банківського сектору кредитних ресурсів. І не дивлячись на те, що, наприклад, частка профінансованих інвестицій в основний капітал за рахунок кредитних ресурсів банку є незначною в загальному обсязі інвестицій в основний капітал – 5,3% у 2002 р., 14,8% у 2005 р., 16,6% у 2007 р., 17,3% у 2008 р., 14,2% у 2009 р. та 13,7% у 2010 році – вона характеризується висхідною тенденцією [4]. У 2006 році частка кредитів наданих на придбання, будівництво та реконструкцію нерухомості та інших кредитів в інвестиційну діяльність у загальній кількості наданих кредитів складала 14,3%, у 2007 році цей показник становив 16,6%, у 2008 році – 19,1%, у 2009 – 19,1% та у 2010 році – 17% [11]. Інша частка кредитів спрямовувалася на поточну діяльність підприємств. Як бачимо, участь комерційних банків у кредитуванні суб'єктів підприємницького сектору з інвестиційним цільовим використанням є незначною, що цілком відповідає низькій інвестиційній спрямованості економіки України. Останнє створює простір для активних дій держави в сфері підвищення інвестиційного спрямування кредитних ресурсів через інвестиційно-фінансові і кредитно-грошові інструменти. Такими інструментами можуть бути: розподіл ризику інвестиційної діяльності між комерційними банківськими структурами і державою, розвиток механізмів державних гарантій в означеній сфері, створення можливостей для комерційних банків вільного доступу до дешевих грошових ресурсів, які направлятимуться на реалізацію інвестиційних проектів, запровадження податкових преференцій для комерційних банків, діяльність яких пов'язана із виробничими інвестиціями тощо.

Суперечливість означених процесів полягає в тому, що з іншого боку, позбавляючись від багатьох ілюзій, необхідно зазначити, що Україна не є і не стане в найближчий час суб'єктом продукування інновацій. Так, інноваційна активність вітчизняних підприємств є досить низькою. Наприклад, у 2002 році частка підприємств, що займалися інноваційною діяльністю становила 18%, у 2005 означений показник складав 11,9%, у 2008–2010 роках – 13%, 12,8% та 13,8% відповідно. Ці процеси відбуваються на тлі зношеності основних виробничих фондів в Україні на рівні 74,9% у 2010 році [4].

Крім того, інноваційна спрямованість підприємств України є незначною, порівняно із практикою інших країн світу. Питома вага підприємств, що займаються

технологічними інноваціями за 2002–2008 роки у Німеччині становила 72,8%, Бельгії – 58,1%, Данії – 57,7%, Австрії – 57,5%, Швеції – 54,3%, Великобританії – 44,4% [13].

Останнє підтверджує нагальну необхідність створення та реалізації на державному рівні стратегії активізації інноваційної спрямованості вітчизняного підприємництва в умовах глобалізації. Остання здатна вирішити за певних умов означені проблеми за рахунок інтернаціоналізації інноваційної діяльності, інтелектуалізації світового виробництва, збільшення витрат на НДДКР, глобалізації попиту на високотехнологічну продукцію.

2. *Зміна під впливом глобалізації регулюючих функцій держави в економіці.* Науковці зазначають, що держава є одним із суб'єктів, що впливає на глобалізаційні процеси [9, с. 28]. Слід підкреслити, що роль і функції держави також знаходяться під впливом глобалізаційних змін.

Глобалізація як об'єктивний процес призводить до зменшення сфер впливу держави в сфері захисту національних господарюючих суб'єктів, уповільнення і нівелювання ефекту від її заходів, направлених на відстоювання вітчизняних інтересів, пристосування економічної політики до вимог глобальних ринків.

Об'єктивними факторами, що зумовлюють зміну ролі держави в глобалізаційному просторі:

- потоки капіталів виходять із-під контролю державних структур;
- інтернаціоналізація виробництва зменшує ефективність заходів протекціонізму;
- вплив на валютні системи глобального фінансового ринку;
- зростання екзогенних ризиків і ситуацій невизначеності, які ускладнюють реалізацію державою своїх функцій тощо [9, с. 30].

Україна сама відкрила свій економічний простір, провадячи політику приватизації державних підприємств, усуваючись від регулювання національних ринків, створивши тим самим умови для посилення негативних проявів глобалізаційних процесів.

Не менш важливим є ще один фактор, роль якого підвищується в сучасних умовах в Україні. Так, корпоративний сектор економіки України, який забезпечує близько 75% ВВП країни, представлений бізнес-групами, які утворилися на основі корпоративного об'єднання цілого ряду підприємств різних галузей або регіону в інтегративні корпоративні структури, що за визначенням характеризуються як “метакорпорації”. Серед основних інтегрованих корпоративних структур (бізнес-груп) можна назвати наступні: корпорація “Індустріальний Союз Донбасу”, група “Укрсіб”, “Сістем Капітел Менеджмент”, Науково-виробнича інвестиційна корпорація “Інтерпайп”, група “Приват”, група “Енерго”, група “Укрпромінвест” [3, с. 57-58]. До складу кожної з них входять підприємства як базових галузей промисловості, так і банківських і телекомунікаційних послуг, і готельного бізнесу. На сьогодні, можна зазначити, що інтеграційні процеси в Україні поглиблюються, а склад інтегрованих корпоративних структур розширюється, формуються нові бізнес-групи. Серед нових бізнес груп можна назвати наступні: “Лукойл” (нафтовий бізнес, промислова хімія), “Континіум” (нафтовий бізнес, кондитерська і молочна промисловість), група “Альфа-груп” (нафтовий бізнес, телекомунікації, фінанси), “Смарт-груп” (чорна металургія, залізна руда), група “АРС” (вугілля і кокс, машинобудування), група “Українська

інноваційно-фінансова компанія” (електроенергетика, готельний бізнес, газовий комплекс) та ін. [7, с. 32].

Поділяючи точку зору Л. Федулової, можна вважати, що особливістю великого (корпоративного) бізнесу в Україні стали міцні внутрішньокорпоративні зв'язки та особисті взаємовідносини, що ускладнюють прояви приватної ініціативи і самостійне використання засобів виробництва [15, с. 57]. Останнє супроводжується зосередженням політичної влади в руках великих власників, або ж представники великих іноземних капіталів лобіюють свої інтереси в органах державної влади. А отже, держава змушена поступатися частиною своєї політичної ініціативи на користь інтересів олігархічного капіталу, як правило іноземного. Так, наприклад, у 2009 році в структурі власності корпоративного сектору частка іноземного капіталу була найбільшою і складала 27% [6].

Не дивлячись на те, що в сучасних глобалізаційних умовах роль держави зменшується, це не нівелює до неї вимоги щодо пошуку нових способів впливу на розвиток підприємницького сектору, не зменшує її відповідальність за ефективність його функціонування.

3. Посилення впливів транснаціональних компаній на розвиток вітчизняного підприємницького сектору. Загальновідомо, що провідні транснаціональні компанії світу визначають напрями розвитку міжнародної економіки. Вплив розвинених країн на економіку інших країн є можливий за рахунок поширення діяльності саме транснаціональних компаній.

Практика засвідчує, що національний капітал здатний витримувати конкуренцію з ТНК тільки у випадку, якщо він сам структурується у міцні фінансово-промислові утворення, співрозмірні із міжнародними аналогами та здатні проводити активну зовнішньоекономічну політику. Разом з тим, забезпечити повний замкнутий цикл Україна здатна лише в деяких галузях економіки [1].

Глобалізація суперечливо впливає на наслідки функціонування транснаціонального капіталу в Україні. Так, з одного боку, іноземні інвестори не забезпечують економічне зростання у вітчизняній економіці, їх діяльність характеризується надмірним рівнем експлуатації природних і трудових ресурсів, керуючись власним інтересами та прагненням забезпечити надприбутки. Крім того, особливістю діяльності ТНК є передача слаборозвиненим країнам невідповідних їхньому рівню розвитку технологій із жорсткими обмеженнями на продаж [5], що посилює панування економічно розвинених країн світу. Для прикладу, бюджети деяких ТНК, наприклад компанія Соса-Сола, лише за вартістю торгової марки оцінюється в 67 млрд. дол., що більш ніж вдвічі перевищує річний бюджет України за 2011 рік [1].

З іншого боку, викликом глобалізації для України є зміцнення своїх позицій на світовій арені за рахунок створення власних транснаціональних компаній, які б впливали на розвиток окремих галузей світового господарства, та посилення ефективності функціонування у світовому просторі вже існуючих вітчизняних компаній подібного спрямування.

Транснаціональними тенденціями в Україні характеризуються найбільші компанії нафтодобувної та переробної промисловості, машинобудівної промисловості,

харчової, зокрема, виробництво лікєро-горілочаної та кондитерської продукції. До перших корпорацій із ознаками ТНК, що почали формуватися в Україні можна віднести ФПГ “СКМ”, “DCH” Холдінг, НВГ “Інтерпайп”, ВАТ “Укрнафта”, NEMIROFF Холдінг, ЗАТ “ВО “КОНТІ”, “КК “ROSHEN”. Однак, враховуючи критерії ООН (річний обсяг реалізації продукції повинен перевищувати 100 млн. дол. та підприємство повинно мати не менше 6 філій за кордоном) тільки дві з перелічених відповідають ознакам ТНК – ФПГ “СКМ” та НПГ “Інтерпайп”.

СКМ (System Capital Management) є найбільшою фінансово-промисловою групою України, діяльність якої в основному сконцентрована в таких сферах як: металургія й видобуток вугілля, виробництво електроенергії; банківська справа і страхування; телекомунікації. Ця група об’єднує більше 100 компаній, володіє компаніями в країнах Європи (Італія, Швейцарія, Великобританія, Росія) та США. СКМ є власником контрольних пакетів акцій більше як 90 підприємств, цілком правомірно вважаючись одним із найбільших вітчизняних інвесторів в українській економіці.

Іншою великою компанією, яка має всі ознаки ТНК є науково-виробнича група “Інтерпайп” (Interpipe Group), яка є однією з найбільших приватних компаній України, четвертою за рівнем потужностей трубною компанією світу, третьою в світі з виробництва і постачання залізничних коліс, найбільшим світовим постачальником силікомарганцю. Частка компанії на світових ринках безшовних труб складає 4,1%, залізничних коліс – 10%, марганцевих феросплавів – більше 11%. Продукція підприємств “Інтерпайпу” постачається більш ніж у 70 країн світу. До складу групи входить цілий ряд виробничих, торгових, сервісних та інших компаній. Так, у повній або частковій власності “Інтерпайпу” знаходяться ВАТ “Нижньодніпровський трубний завод”, ВАТ “Новомосковський трубний завод”, ЗАТ “Нікопольський завод безшовних труб NICO TUBE”, ВАТ “Нікопольський завод феросплавів”, цукрові заводи (Сумсько-Степанівський, Воронежський, Низовський, Буринський, Чупахівський, Півненківський), Акціонерний банк “Кредит-Дніпро”, банк “Дельта”, “Укрсоцбанк”, телеканали ICTV, СТБ, “Новий канал”, газета “Факти і коментарі”. Корпорація також управляє активами дніпропетровського ВАТ “Втормет” і Нікопольського ЗАТ “Ремонтний завод” [1].

Як бачимо, початкові кроки в напрямку транснаціоналізації вітчизняними компаніями зроблені: наявні вертикально інтегровані виробничі ланцюги, існують випадки купівлі українськими компаніями активів за кордоном тощо. Разом з тим, активізація процесів створення вітчизняних ТНК можлива завдяки залученню іноземних партнерів, участі у стратегічних альянсах, наприклад із пострадянськими країнами, шляхом створення міждержавних корпорацій, об’єднуючи зусилля та можливості проникнення на світові ринки в умовах глобалізації.

4. Збільшення залежності розвитку вітчизняного підприємницького сектору від іноземного капіталу в банківській сфері. Дестабілізація процесів кредитування підприємницького сектору стала одним із вагомих наслідків фінансової кризи 2008-2009 років. Посткризовий період пов’язаний із пом’якшення негативних проявів кризових явищ в банківській сфері, одним із яких є зменшення залежності вітчизняного банківського сектору від світової кон’юнктури, а також вирішення проблем порушення стійкості банківської системи та втрати контролю над нею.

Так, якщо за підсумками 2004 р. частка іноземного капіталу у статутному капіталі банків України складала 13%, у 2005 році цей показник становив 10%, тоді як починаючи із 2006 року мав висхідну тенденцію – 20% у 2006 році, 28% у 2007 році, 36% у 2008 році, 38% у 2009 році та 41% у 2010 році [8]. За даними Національного банку України прогнозується збільшення даного показника до 50% у наступні 3-4 роки.

Як бачимо, за 2004–2010 рр. означений показник збільшився більш, ніж у 3 рази. Окрім того, за статистичними даними починаючи із 2008 року частка іноземного капіталу в банківській сфері перевищила пороговий рівень економічної безпеки країни, а саме 30% [2]. Останнє було пов'язано із здешевленням банків у 2008 році в 6-7 разів. Так, наприклад, у 2010 році було виставлено на продаж понад 60 банків. Покупцями були російські інвестори, на які припадало 8-9% вітчизняної банківської системи [8, с. 231].

Негативним наслідком функціонування значної частки іноземного капіталу у банківській сфері є порушення конкурентних умов шляхом виникнення нерівних можливостей у кредитуванні вітчизняних та іноземних господарюючих суб'єктів. Зрозуміло, що переваги мають іноземні підприємства із високою платоспроможністю та значним рівнем конкурентоздатності на світовому ринку. А поза увагою комерційних банків із іноземним капіталом залишаються суб'єкти малого та середнього підприємництва, які в умовах вітчизняної та світової кризи є найбільш вразливими через низьку фінансову стійкість. Окрім того, зростання іноземного капіталу в даній сфері сприяє зменшенню в ній середнього рівня прибутковості.

Стабілізація банківської системи України, як зазначають фінансисти-аналітики і це не викликає сумнівів, є можливою за рахунок збільшення обсягу вітчизняного капіталу в банківській сфері, підвищення рівня капіталізації банківського сектору, спрямування грошово-кредитної політики держави на подолання кризових явищ і підвищення кредитної спроможності комерційних банків. Означені заходи знаходяться в межах впливу держави на економіку в цілому та спрямовані на стимулювання розвитку підприємницького сектору в умовах глобалізації.

Висновки. Сучасні умови глобалізації доводять необхідність серйозного переосмислення проблем та перспектив участі вітчизняного підприємницького сектору у світовому просторі. Ці процеси для будь-якої країни світу, в тому числі і України, повинні зумовлюватися економічною і соціальною доцільністю, призводити до стимулювання розвитку її господарюючих суб'єктів, розкривати увесь їх потенціал, супроводжуватися активною та стійкою позицією держави в сфері захисту національних інтересів. Державне регулювання діяльності підприємницького сектору в умовах глобалізації стануть напрямом наших подальших досліджень.

Використані джерела:

1. Антоненко О. І. Деякі тенденції розвитку транснаціональних корпорацій в Україні // О. І. Антоненко, О. А. Чурилова [Електронний ресурс] // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики : збірник наукових праць – 2011. – № 1(10). – Режим доступу до журн. : http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Fkd/2011_1/part3/56.pdf

2. Данилишин Б. Світова фінансова криза – тест для України / Б. Данилишин [Електронний ресурс] // Дзеркало тижня. – 2008. – № 38(717). – 11-17 жовтня. – Режим доступу до журн.: <http://www.dt.ua/1000/1550/64350/>.
3. Данько М. С. Формування корпоративних структур в Україні / М. С. Данько // Економіка і прогнозування. Науково-аналітичний журнал. – 2005. – № 4. – С. 50-66.
4. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.
5. Заярна Н. М. розвиток транснаціональних корпорацій в умовах глобалізації економіки / Н. М. Заярна // Науковий вісник НЛТУ України. – 2009. – Вип 19.2. – С. 197-202.
6. Звіт за 2010 рік ДКЦПФР України [Електронний ресурс] // Державна комісія цінних паперів та фондового ринку України – Режим доступу : <http://www.ssmc.gov.ua/activities/annual>
7. Кавтиш О. П. Місце і роль корпоративного сектора у структурі інноваційної системи національної економіки / О. П. Кавтиш // Економіка та держава. – 2009. – № 3. – С. 33-37.
8. Келару І. О. Процеси злиттів і поглинань за участі іноземних ТНК на українському ринку / І. О. Келару // Сталий розвиток економіки. – 2011. – № 5. – С. 230-235.
9. Круш П. В. Сучасні тенденції трансформації економічного управління і регулювання в умовах глобалізації / П. В. Круш // Економічний вісник Національного технічного університету України “Київський політехнічний інститут”. – 2009. – № 6 – С. 28-31.
10. Медведев В. Глобализация экономики: тенденции и противоречия / В. Медведев // Мировая экономика и международные отношения. – № 2. – 2004. – С. 3-10.
11. Національний банк України [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://www.bank.gov.ua/>.
12. Поважний С. Ф. Державне управління національною економікою в умовах глобалізації / С. Ф. Поважний, Г. О. Єпішенкова, А. А. Нікітіна [Електронний ресурс] // Збірник наукових праць Донецького державного університету управління – 2010. – Випуск 151. – Режим доступу до журн. : [http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/znpddu/du/2010_151/g%20\(0\).htm](http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/znpddu/du/2010_151/g%20(0).htm)
13. Россия и страны мира. 2008.: Стат. сб. – М. : Росстат., 2008. – 361 с.
14. Сагайдак Ю. А. Напрями підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств за умов глобалізації / Ю. А. Сагайдак // Теоретичні та прикладні питання економіки. – 2009. – Вип. 20. – С. 168-172.
15. Федулова Л. Потенційні можливості великого бізнесу у формуванні національної інноваційної системи України / Л. Федулова // Економіст. – 2006. – № 1. – С. 56-58.

Била І. С., Швед Т. В. Особенности развития отечественного предпринимательского сектора в условиях глобализации.

В статье исследуются особенности развития предпринимательского сектора в Украине учитывая современные условия глобализации. Авторы считают, что последние создают ряд как перспектив, так и угроз для дальнейшего функционирования отечественных предприятий.

Ключевые слова: развитие, предпринимательский сектор, перспективы, глобализация.

Bila I. S., Shved T. V. Features of development of domestic enterprise sector in the conditions of globalization.

This article analyzes the development of the entrepreneurship sector in Ukraine, given current conditions of globalization. The authors believe that the latter creates a number of perspectives as well as threats to the continued functioning of domestic enterprises.

Keywords: development, enterprise sector, prospects, globalization.